

Sealiha kvaliteedi hindamine UltraFom 300-ga

2007. a augustikuul alustati Eesti Tõusigade Aretusühistus Valga Lihatööstus ASis aretusühistu liikmete sigade tapaandmete analüüsi. Andmetest on huvitatud nii farmer kui ka aretusühistu. Farmeritele saadetakse osapoolte kokkuleppel iga kuu või kord kvartalis aretusühistust farmi sigade tapaandmed. Aretusühistu saab kasutada andmeid statistiliseks analüüsiks, mille baasil saab anda hinnangu aretusühistu liikmete tapasigade rümbakvaliteedi kohta. 2009. aastal lisanduvad analüüsi ka Saaremaa LT OÜsse realiseeritavate sigade andmed.

Töötati välja andmete sisestamise programm, millega saadetakse interneti kaudu aretusühistu liikmete sigade tapaandmed partiide kaupa lihatööstusest aretusühistusse. Rümbe kohta on näitajad järgmised: tailihasisaldus, pekijapaksus ja seljalihase läbimõõt, mass, klass SEUROP-klassifikatsiooni järgi, kategooria ja sea sugu.

Edaspidi on plaanis välja töötada tarkvara, mille alusel saaks edastada infot iga rümbe kohta eraldi, mis võimaldaks anda hinnangut ka karja tervisliku seisundi kohta.

2007. a koguti andmed 11 erineva karja 17 725 searümbalt (tabel 1). Rümpade keskmine tailihasisaldus on 58,9%, mis on küllaltki hea tulemus keskmise 79,5 kg rümbamassi juures. Enamus searümpadest kuulus E-klassi (59,5%). Alla 50%-lise tailihasisaldusega rümpasid oli vähe (5,8%).

Tabel 1. Valga LT OÜs tapetud sigade rümpade lihakvaliteedi näitajad (n=17 725)

Näitajad	Keskmine	Standardhälve
Rümbe mass, kg	79,5	6,38
Keskmine pekijepaksus, mm	14,1	2,94
Seljalihase läbimõõt, mm	62,0	5,3
Tailihasisaldus rümbas, %	58,9	2,38
Jagunemine SEUROP-süsteemis (%):		
S-klass (lihaskude 60% ja rohkem)	34,7	
E-klass (55-60%)	59,5	
U-klass (50-55%)	5,6	
R-klass (45-50%)	0,2	

Kui võrrelda tapasigade rümpade lihakvaliteedinäitajaid sõltuvalt sugupoolest ja rümbamassist, selgub, et noorkultide rümbad on võrreldes nuumikutega õhema pekijepaksuga, suurema lihase läbimõõdu ja tailihasisaldusega (tabel 2).

Tabel 2. Valga LT OÜs tapetud searümpade lihakvaliteedi näitajad sõltuvalt sugupoolest ja rümbamassist

Näitaja	Nuumsead			Noorkuldid		
	50–69	70–84	85–99	50–69	70–84	85–99
Rümbamass, kg	50–69	70–84	85–99	50–69	70–84	85–99
Seljapeki paksus, mm	13,2 ^a	13,9 ^b	15,2 ^c	12,0 ^d	13,3 ^a	14,1 ^{abc}
Seljalihase läbimõõt, mm	62,0 ^{ac}	62,1 ^a	61,5 ^c	63,9 ^b	61,9 ^{ac}	62,9 ^{abc}
Tailihasisaldus, %	59,5 ^a	59,0 ^b	58,0 ^c	60,6 ^d	59,5 ^a	59,0 ^{abcd}

a, b, c, d - Samaste tähtedega näitajad ei erine oluliselt näitajasiseselt (P>0,05)

Kõige rohkem lihaskudet oli kergemate (rümbamass 50-69,9 kg) nuumikute ja noorkultide rümpades (59,5-60,6%), kõige vähem suurema rümbamassiga (85-99,9 kg) sigadel (59%). Kuldirümbad olid võrreldes nuumikutega lihaskoerikkamad kõikide kaalugruppide lõikes. Nii oli kultidel kergema, keskmise ja raskema kaaluga gruppides rümpades lihaskude võrreldes nuumikutega vastavalt 1,1%, 0,5% ja 1,0% enam. Samuti oli kõikides gruppides kuldirümpadel õhem pekijepaksus ja suurem seljalihase läbimõõt. SEUROP-klassifikatsiooni alusel kuulus kõikidest kaalugruppidest rohkem kuldirümpa S-klassi. Kõige kergematel ja kõige raskematel kuldirümpadel oli S-klassi osatähtsus vastavalt 57,8% ja 36,4%, ületades nuumsigade vastavate grupi näitajad vastavalt 16,5% ja 16,3% võrra.

Enamiku näitajate gruppidevahelised erinevused on statistiliselt usutavad.

Eeltoodust nähtub, et võrreldes nuumikutega (emised, orikad) on kuldirümbad parema rümbakvaliteediga.

Farmerite poolt kultide laialdasemat kasvatamist tapaseana takistavad kultide realiseerimise raskused lihatööstustele ja kuldiliha eest pakutav madal hind. Lihatoöstuse poolt on probleemiks kuldilihal esinev spetsiifiline lõhn, mis tekitab lihatööstusel sellise liha kasutamise probleemide.

Sigade rümpade tapaandmed pärinevad 11 erinevast seafarmist (diagramm 1). Andmed kõiguvad farmide lõikes, mis on tingitud karjade erinevatest söötmissüsteemidest, sigade aretusväärtusest ja valiku intensiivsusest.

Andmete kogumine lihatööstusest jätkub ka järgnevatel aastatel. 2008. a jooksul on laekunud aretusühistusse 53 000 nuumiku tapaandmed. Neid andmeid analüüsitakse järgmisel aastal.

Aarne Põldvere, põllum knd
Eesti Tõusigade Aretusühistu

Diagramm 1. Searümbe kvaliteedinäitajad farmide lõikes

